

de Vuurtoren

Over de vuurtoren die eens ter hoogte van het " Hotel du Phare " stond is weinig geweten. Wel werd dit bouwwerk en het nabijgelegen " Paviljoen du Phare " vereeuwigd op een schilderij van, Willem Delseaux, dat in het stadhuis van Heist hangt.

Later werd het als illustratie opgenomen in het boek " Heist, van vissersdorp tot badstad " (1). Nu terug opgenomen in dit tijdschrift. Niettegenstaande we ons dit verdwenen monument aldus visueel kunnen voorstellen is er verder weinig over bekend en ook Maurits Coornaert blijft vaag in zijn beschrijving van de " Phare " in zijn " Heist & de Eiesluis " (2). We lezen hierover:

" Deze vuurtoren werd tussen 1840 en 1850 gebouwd circa 50 m ten Noorden van de dorpskom, even ten Oosten van de Visserswegel.

Ongeveer op die plaats stond tot omstreeks 1640 - '50 de 14^e eeuwse Vierbote ".

Coornaert rept verder geen woord wanneer deze vuurtoren werd afgebroken. Dit vroeg, de heer August Geryl uit Bredene, die een studie maakt over de vuurtorens langsheen de kust, zich ook af. Wel diepte hij volgende beschrijving van de vuurtoren op uit het Belgisch Staatsblad ofte de Moniteur:

" Vaste witte licht van 4e rang, licht spiegelsysteem geplaatst op een cilindrische toren in de duinen rechts (?) van Heist dorp, op 14m56 boven het hoogwaterpeil, op breedte 51°20'28" Noorden en 3°14'17" Oosten van Greenwich. Draagwijdte $\pm$ 5 à 6 mijlen."

De Moniteur van 10 juni 1875 lezen we dat een " voorlopig licht " zal gedoofd worden en dat op 1 juni 1875 een nieuwe " vaste Phare " met groen licht zal aangestoken worden.

Waarom moest de oude vuurtoren verdwijnen en wat was er ondertussen gebeurd? De oude Phare stond dus ongeveer ter hoogte van de huidige Boulevard op het eind van het nog bestaand gedeelte (het vroegere café) van het " Grand Hotel du Phare ".

Op 10 augustus 1871 hechtte de gemeenteraad zijn goedkeuring aan het onteigenen van de gronden nodig om de steenweg naar de sluizen aan te leggen. Waarschijnlijk viel de grond waarop de vuurtoren stond onder deze maatregel en werd hij daarom in 1872 gedoofd? De steenweg van Heist naar de Leopoldsluizen (huidige Boulevard) werd op 27 december 1875 aanbesteed en reeds op 28 maart 1877 besluit de gemeenteraad de Staat te vragen deze weg over te nemen.

We mogen aannemen dat de vuurtoren in de weg stond voor het aanleggen van deze baan en dus in de periode 1872 - 1876 werd gesloopt.

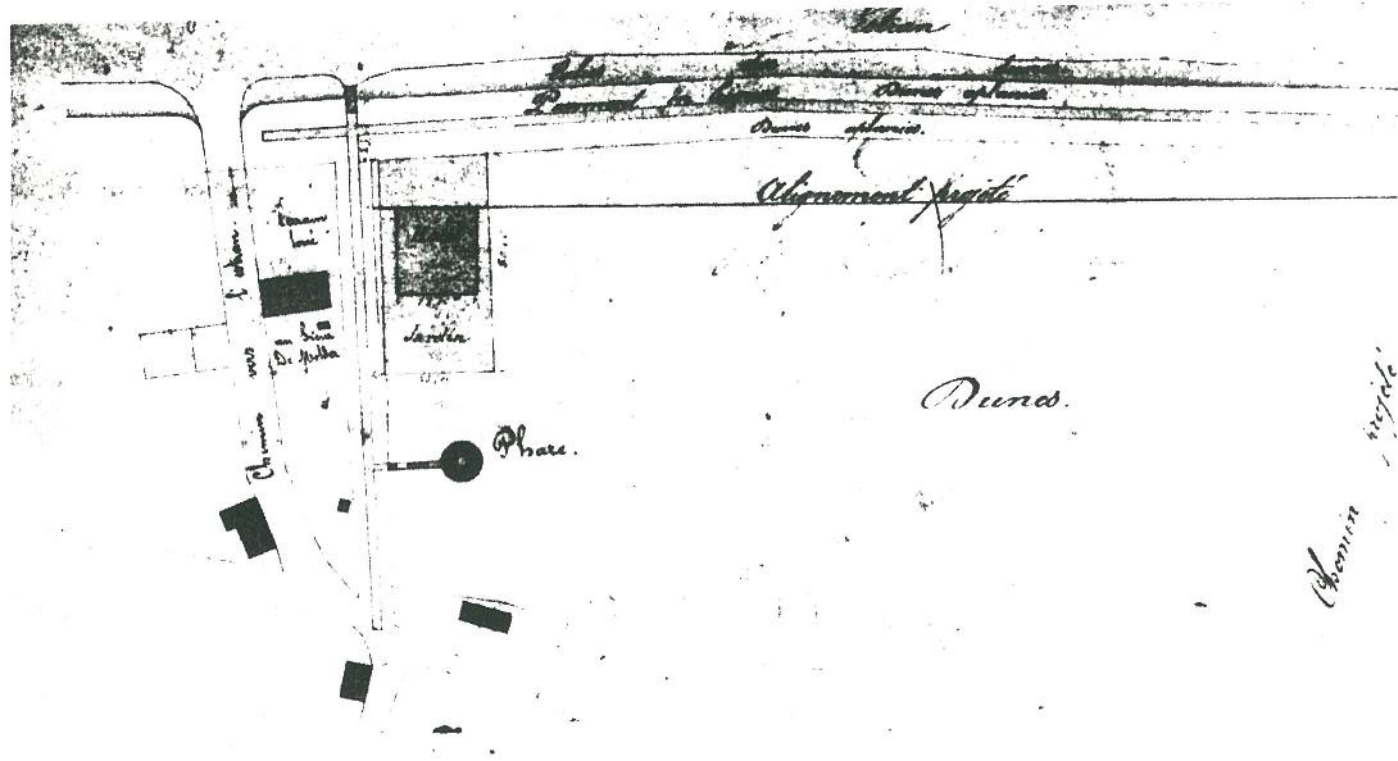
Hij onderging dus hetzelfde lot als het vroegere Visserskapelletje dat in 1868 werd afgebroken voor de aanleg van de spoorweg.

We zien de omgeving van de Phare in detail afgebeeld op een kaart in het boek van M. Coornaert.

We zien links de zogenaamde Visserswegel (chemin vers l'estran) die de verbinding vormde tussen het uiteinde van de Gravestraat (huidige Vuurtorenstraat) onderaan het plan en het strand.

We zien de Phare en het Hotel " du Phare " dat Frederik De Molder in 1861 had laten oprichten.

Het Hotel werd in 1869 uitgebreid (op het gedeelte aangegeven op het plan als " jardin ") tot het Grand Hotel du Phare.

8. Demolders Hotel met de Phare (1861). Kaart Prov. 663.

Denkt onderaan het gedeelte "jardin" nog de breedte van een voetpad erbij en men ziet dat de Phare juist op de grond van de huidige Boulevard staat.

Rond 1865 werd de Gravestraat ten westen van de vuurtoren doorgetrokken tot aan de dijk en kreeg dit stuk de naam van Breidelstraat.

Was het omdat de vuurtoren moest verdwijnen of was het als aandenken aan de reeds verdwenen vuurtoren dat de gemeenteraad in 1875 besliste deze Breidelstraat naar Vuurtorenstraat om te dopen?

We zagen reeds dat de Moniteur in 1875 melding maakt van een nieuwe "vaste Phare" die werd aangestoken. Deze nieuwe Phare wordt er ook in omschreven:

"L'appareil se trouve hissé à 11 m au dessus du niveau des hautes mers au sommet d'un candelabre en fer 6m hauteur, sur la digue de mer à l'Est et pres du Kursaal".

Het gaat dus duidelijk over een hoge ijzeren toren, lantaarn, die van de dijk, op de Oostkant, en dicht bij het Kursaal stond opgesteld.

In een visserijalmanak van 1894 lezen we de gegevens over deze vuurbaken: 51°20'20" NB 3°14'10" OL, vast groen, zichtbaar 3 mijlen.

We bemerken deze lantaarn duidelijk op illustratie 3 in het boek "Heist van Toen" (3).

Deze mast toort links, boven de boot in aanbouw op het strand, op. Het huisje uiterst links op deze foto uit bovenvermeld boek is dan het Douanekantoor dat rond 1893 verdween toen de Prins Albertstraat (straat gevormd aan de Oostzijde van het Kursaal) werd aangelegd. Coornaert vermeld tenander dat deze Prins Albertstraat korte tijd de naam "Ramppe du Fanal" zou gedragen hebben.

Hij maakt zich hierbij de bedenking of er omstreeks 1900 een fanal (dit is lantaarn - vuurbaak) op het Noordeinde van bedoelde straat zou gestaan hebben?

Dit is dus een uitgemaakte zaak, alhoewel we op postkaarten van rond 1898 deze lantaarn niet meer terugvinden.

Deze vuurbaak verdween dus voor deze tijd en we menen dat ze tesamen met het Douanekantoor in 1893 de plaats moest ruimen voor de uitbreiding van de dijk naar het Oosten toe.

Wel bezit auteur van dit artikel een militaire topografische kaart van Heist en omgeving van 1889, maar heruitgegeven in 1894, waarop deze vuurbaak nog aangeduid staat als " Feu des Pecheurs ". Deze " vaste Phare " verdween in ieder geval tussen de jaren 1890 - 1898. Waarschijnlijk werd de taak overgenomen door de vuurtoren die in 1897 op het einde van de havendam van Zeebrugge werd gebouwd.

HEYST S/MER LE PHARE,
HEYST A/ZEE DE VUURTOREN.

Begin 1900 kreeg Heist dan terug zijn vuurtoren en dit in het kader van de expansie van de haven van Zeebrugge en meer bepaald om de havengeul te situeren.

Het is in feite een hoog geleidelicht die samen werkt met een laag geleidelicht gevormd door het klein torentje op de dijk. Ook hier zijn terug in de literatuur tegenspraken in verband met het jaartal waarin deze vuurtoren of hoog geleidelicht werd gebouwd. In de " Historiek der Vlaamse Vuurtorens " van Vanhoutryve (4) wordt de bouw in 1907 gesitueerd. Johan Ballegeer in zijn " Gids voor de Zwinstreek " (5) is wat uitvoeriger en weet te zeggen dat de toren 34 m hoog is, en de trap 132 treden telt.

Dat de metalen koepel te Parijs werd gebouwd door Barnier, Bertrand en Turenne en dat het de eerste betonnen constructie is aan de Vlaamse kust. Hij beweert echter dat de toren reeds in 1905 in gebruik werd genomen! Een andere bron vermeld eveneens 1907 als bouwjaar en de gebroeders Grendel, ingenieurs uit Gent, als ontwerpers. (6) We mogen besluiten dat er over geen enkele badplaats langs de Belgische kust zo weinig geweten is over de vuurtorens, dan over deze van Heist. Dit artikel hoopt een aanleiding te zijn om hier wat aan te verhelpen.

(1) Maurits DeKeyzer - uitgave Eddy-Druk 1969 (2) Maurits Coornaert uitgeverij Lannoo Tielt 1976 (3) Georges DeVent uitgeverij VDwiele Brugge 1986 (4) A. Vanhoutryve uitg. Familia en Patricia Handzame 1980 (5) J. Ballegeer Standaard uitg. Antwerpen 1984 (6) Postkaart reeks "La Belgique Historique " uitg. Desaix Brussel.